

تسبیب در حقوق بلژیک

اقامه دعوی کرده خسارت وارده از عمل شوfer را از وی مطالبه میکنند. صاحب اوتوموبیل با ابراز وکیل کافی باینکه شوfer بدون اجازه او کاید گاراژ را برداشته و برخلاف رضای او با اوتوموبیل بگردش رفته دفاعاً اظهار نموده که ماده ۱۳۸۶ قانون مدنی ناظر به موردیست که خسارت وارده ناشی از عملی شده باشد که مستخدم از طرف مخدوم بان عمل مکلف بوده باشد و چون شوfer خودسرانه بگردش رفته مسئول خسارت ناشی از عمل مشارالیه خود او می باشد.

محکمه مخدوم را بچیران خسارت وارده از عمل شوfer محکوم می نماید و خلاصه استدلال این است: چون جرم متضمن خسارت در اثنای اوقات خدمت شوfer واقع گردیده و مخدوم مکلف بوده که در انتخاب خدمتکار کاملاً دقت نماید و نیز باعمال خادم خود در اثنای ساعات خدمت او مراقبت و نظارت نماید تا از عمل او صدمه بکسی وارد نشود و نکرده بنابراین تجاوز شوfer از حدود اذن رافع مسئولیت جزایی از مخدوم نخواهد بود.

این رویه جدیداً در محاکم بلژیک معمول گردیده محکمه استیناف لیژ در ۲۳ دسامبر ۱۹۳۲ و محکمه استیناف بروکسل نیز در ۲۰ ژون ۱۹۳۶ نظیر این حکم را داده است.

هرگاه به کتب حقوقی (۱) مراجعه شود معلوم خواهد شد که غالب مؤلفین با این عقیده موافق نبوده بلکه بین «انجام خدمت» و «سوء استفاده از خدمت» فرق بزرگی قائل شده اند ولی رویه قضائی جدید برای اینکه به تسبیب معنای وسیع خاصی بدهد از این فرق وحدت بکلی اعراض نموده است.

بموجب ماده ۳۳۲ قانون مدنی ایران «هرگاه بیک نفر سبب تلف شدن مالی را ایجاد کند و دیگری مباشر تلف شدن آن مال بشود مباشر مسئول است نه مسبب مگر اینکه سبب اقوی باشد بنحویکه اتلاف عرفاً مستند باو باشد»

بمطابق مجمل بودن دستور فوق در موردیکه سبب و مباشر باهم جمع شوند تشخیص مسئول و اقسای خسارت چندان سهل نیست.

بعض از قوانین خارجی در این باب بطور واضح و روشن بیان حکم نموده و مسئولیت وسیعی برای مسبب قائل گردیده و هم چنین مفهوم مسبب را نیز توسعه داده است بموجب ماده ۱۳۸۴ قانون مدنی بلژیک پدر و همچنین مادر پس از فوت پدر نسبت به خسارت وارده از طرف طفل که تحت نظر ایشان زندگی میکند مسئول می باشند.

مخدوم کار فرما و هر کسی که در اثر امر یا تکلیف او دیگری کاری را انجام دهد مسئول خسارت وارده از عمل خادم کارگر مأور و غیره در حدود کاریکه به آن مأوریت داشته باشد یا مکلف بوده اند می باشند.

رویه قضائی جدید معنی خاصی به تسبیب داده و از نمونه های آن قضیه ذیل میباشد (۱)

اخیراً در بروکسل شوfer یک اوتوموبیل شخصی بدون اطلاع مخدوم سوار اوتوموبیل او گردیده بگردش می رود.

ماشین در اثر بی مبالائی شوfer راننده به یکی از عابرین تصادم نموده او را مجروح میکند.

چون شوfer بی چیز و قادر به ترمیم خسارت نه بوده متضرر از جرم علیه مخدوم شوfer و صاحب اوتوموبیل

(۱) از روزنامه Le soir بروکسل، ورخ ۲۱ سپتامبر ۱۹۳۷ ترجمه

شده است.

(۱) حقوق مدنی Mazeaud جلد اول شماره ۹۱۲

حقوق مدنی Planioi et Ripart جلد ششم شماره ۶۰۰

حقوق مدنی Depage جلد دوم شماره ۹۸۹